

Verlag bijeenkomst 'Pilot Haarlem e-Depot; eerste stappen en lessen'.

d.d. 26-5-2014, Noord-Hollands Archief, Jansstraat 40, Haarlem

Haarlem

noord-hollands archief

Het Noord-Hollands Archief ontwikkelt op dit moment een e-Depot. Een e-Depot is nodig om aan de behoefte van aangesloten overheidsorganisaties te voldoen: steeds meer wordt er digitaal gewerkt. Daardoor wordt er ook steeds meer digitaal archiefmateriaal gevormd. Om digitaal archiefmateriaal een veilige opslagplaats binnen het archief te bieden, wordt er aan een e-Depot gewerkt.

Om het e-Depot goed te ontwikkelen, is het Noord-Hollands Archief een 'pilot' gestart met de Gemeente Haarlem. Tijdens deze pilot, die financieel mogelijk wordt gemaakt door Archief2020, wordt er nauw samengewerkt met het Nationaal Archief. In deze pilot wordt niet alleen gekeken naar de functionele inrichting en de technische werking van het e-Depot, maar ook naar processen en procedures die nodig zijn voor een soepel opnameproces van digitaal materiaal in het e-Depot en voor zorgvuldige ontsluiting.

Het Noord-Hollands Archief houdt deze bijeenkomst om geïnteresseerden en belanghebbenden te informeren over de *eerste stappen en lessen* van deze pilot.

Mark Hoogland @majhoogland · 26 mei

Grote opkomst bij #edepotnha. Kennis delen over de pilot e-depot.

Openen

Beantwoorden Retweeten Favoriet Meer

1. Opening door Lieuwe Zoodsma, Directeur Noord-Hollands Archief

Lieuwe Zoodsma opent de bijeenkomst. In zijn inleiding staat hij stil bij het fenomeen 'uitplaatsing'. Uitplaatsing wordt een steeds belangrijker thema bij overheidsorganisaties. Het inrichten van een eigen digitaal archief is namelijk tijdrovend en kostbaar. Veel overheidsorganisaties zien de behoefte om met de komst van het e-Depot van het Noord-Hollands Archief zaken die zijn afgerond niet in een eigen archief te plaatsen, maar direct in het e-Depot van het Noord-Hollands Archief. Het plaatsen van deze informatie in het e-Depot van het Noord-Hollands Archief heet 'Uitplaatsing'; je plaatst de informatie ergens anders dan bij jezelf. Hoe deze uitplaatsing precies vormgegeven kan worden en welke juridische en financiële consequenties hieraan vastzitten, moet nog worden uitgezocht, maar heeft zeker de aandacht van het Noord-Hollands Archief.

Lieuwe heeft ook een primeur: hij meldt de livegang van de webpagina's over het e-Depot op de website van het Noord-Hollands Archief. Deze webpagina's geven informatie over het e-Depot en wat het Noord-Hollands Archief hierin voor de aangesloten overheidsorganisaties kan betekenen. Zie: <http://www.noord-hollandsarchief.nl/e-depot/109/>

2. 'Achtergrond Pilot e-Depot Haarlem' door Peter van der Ruit, Gemeente Haarlem

Peter van der Ruit schetst de ontwikkelingen binnen de Gemeente Haarlem, die ook kenmerkend zijn voor ontwikkelingen bij vele andere gemeenten. Er wordt meer digitaal gewerkt. Met deze trend ziet hij dat de rol van DIV in de laatste jaren ingrijpend is veranderd. In plaats van een uitvoerende taak heeft DIV nu een regie taak. Immers, de vorming van een digitaal archief is verplaatst van de achterkant van een informatieproces naar de voorkant; de *ambtenaar* vormt tegenwoordig het digitaal archief, al bij het aanmaken van informatie.

DIV staat voor de keuze: zelf een digitale archiefbewaarplaats ontwikkelen en beheren of uitplaatsen? De Gemeente Haarlem heeft ervoor gekozen om de impact van uitplaatsing te onderzoeken middels een pilot met het Noord-Hollands Archief en onderzoek naar uitplaatsing van materiaal in de commerciële e-Depots Circle en Divault. De resultaten worden gevat in een Business Case met een kwantitatief (kosten) en een kwalitatief deel. Deze Business Case vormt de basis voor besluitvorming en vormt daarnaast het startpunt voor realisatie van het digitaal onderbrengen van materiaal.

Er wordt gekeken naar het uitplaatsen van materiaal na afronding van zaken, maar er wordt ook onderzocht wat een e-Depot kan betekenen voor opslag tijdens lopende zaken.

Zodra de Business Case is afgerond, wordt deze openbaar gemaakt en gedeeld met andere overheden die met hetzelfde vraagstuk bezig zijn.

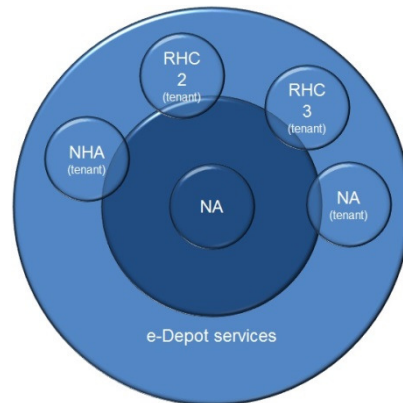
3. Aanpak pilot e-Depot door Jan Kuipers, projectleider e-Depot Noord-Hollands Archief

Jan Kuipers heeft de leiding over de ontwikkeling van het e-Depot van het Noord-Hollands Archief. Hij licht de aanpak van de pilot met Haarlem toe. Belangrijke punten in de aanpak zijn:

- Het Noord-Hollands Archief maakt gebruik van een tenant-structuur voor het e-Depot. Dat wil zeggen dat het e-Depot van het Noord-Hollands Archief een deel is van de technische omgeving van het e-Depot van het Nationaal Archief. Grofweg komt het erop neer dat het e-Depot op de omgeving van het Nationaal Archief draait; het Noord-Hollands Archief 'huurt' die omgeving als het ware. Het Nationaal Archief levert de hard- en software services, technology watch¹, de preservering² van de digitale bestanden en de technische helpdesk. (zie onderstaande figuur):

¹ Onderzoek naar nieuwe technologieën die een impact kunnen hebben op de huidige digitale opslag.

² Preservering is het geheel van activiteiten gericht op de zorg voor het technische en intellectuele behoud van archiefdocumenten. Preservering omvat activiteiten zoals opslag, bewaring, conservering, restauratie, conversie en migratie.

- Het Noord-Hollands Archief ontwikkelt het e-Depot dus niet zelf, maar levert suggesties voor verbetering aan het Nationaal Archief. De pilot met Haarlem richt zich op de toepassing van het e-Depot zoals die nu ontwikkeld is.

Belangrijke leerpunten voor het Noord-Hollands Archief van de pilot met Haarlem zijn:

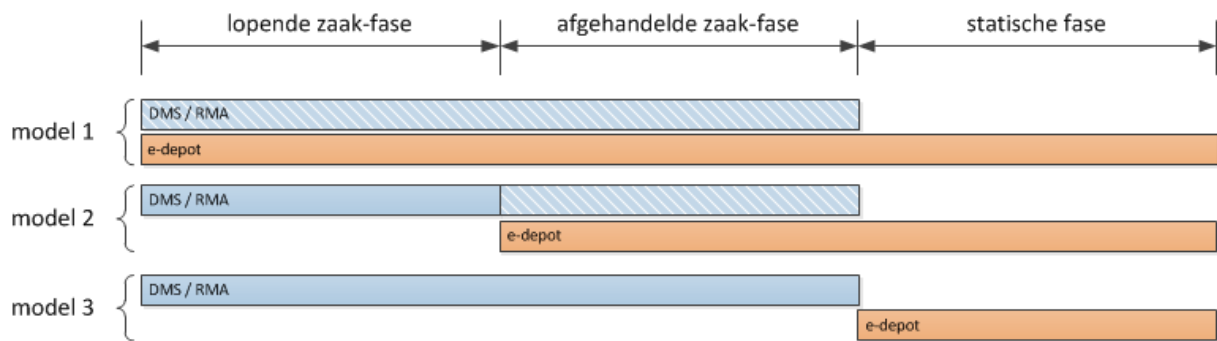
- Wat komt er kijken bij de uitplaatsing van een digitaal archief?
- Wat zijn relevante aspecten om een keuze over uitplaatsing van een digitaal archief te maken?

4. 'Architectuur' e-Depot door Kees Brouwer, Informatiearchitect Gemeente Haarlem

In deze presentatie licht Kees de relatie van het e-Depot tot een DMS en RMA toe. Hij schetst drie fases van informatie:

1. Lopendezaak fase:
 - zaak wordt gestart
 - informatieobjecten worden toegevoegd, gewijzigd, geraadpleegd, verwijderd (DMS-functies)
 - praktisch gezien is er geen verduurzaming nodig
 - na einde zaak classificeren, selecteren, eventueel overdragen / overbrengen (RMA-functies)
2. Afgehandelde zaakfase:
 - zaak is afgehandeld, geen wijzigingen meer, nog wel regelmatig raadplegen
 - verduurzamen is nodig (DMS of e-depot)
 - juridische status blijft ongewijzigd, toegang volgens WOB
3. Statische fase:
 - incidenteel raadplegen
 - verduurzamen in e-Depot
 - juridische status wijzigt voor de permanent te bewaren informatieobjecten, formele overdracht, toegang volgens Archiefwet

Op basis hiervan schetst hij drie mogelijke modellen voor de inzet van het e-Depot:

Kees concludeert dat in de eerste fase informatie moet worden opgenomen in een DMS/RMA. In de laatste fase is een e-Depot het meest geschikt. In de tussenliggende fase is het nog de vraag hoe dit het beste kan worden geregeld. Dit is namelijk de fase waarbij uitplaatsing speelt: deze vorm wordt in de pilot onderzocht. De uitkomsten komen uiteindelijk in de Business Case aan de orde.

5. 'Mapping met het toepassingsprofiel' door Josine van Yperen, senior medewerker DIV, Gemeente Haarlem

Josine van Yperen vertelt hoe zij de metadata waarover de Gemeente Haarlem beschikt, samen met Stinie Francke (Archiefinspecteur, Noord-Hollands Archief) heeft vergeleken met de standaard voor metadata: het Toepassingsprofiel Lokale Overheden (TLO) (heet per 1 mei 2014 'Het Toepassingsprofiel Metadatering Lokale Overheden' (TMLO)). Het TMLO vereist ongeveer 90 waarden, verdeeld over hoofd-items, sub-items en sub-sub-items. De Gemeente Haarlem beschikt over meer dan 600 waarden per informatieobject. Het lijkt dan eenvoudig om de waarden die het TMLO vereist, eruit te filteren. Maar niets is minder waar. Het 'mappen' bleek een lastige exercitie. Zo waren de termen niet eenduidig, waardoor veel discussie kwam waar een item in het TMLO hoorde. Ook was het lastig om informatie die de Gemeente Haarlem wel wilde bewaren, onder te brengen in het TMLO.

Foto: Paul Maessen

Josine sluit af met het onderstrepen van het belang van het toepassen van de standaard van metadata; het TMLO. *"Ook al is het nu lastig om het toe te passen, het is van belang dat we straks allemaal werken met een standaard. Alleen dan kunnen we er met z'n allen voor zorgen dat we op een duurzame manier informatie kunnen uitwisselen en kunnen terugvinden"*, zegt zij.

Tessa @Tessavsanten · 26 mei

Lessons learned door @NHArchief @gemeentehaarlem over pilot edepot.
Digitale duurzaamheid is een hot issue #edepotNHA pic.twitter.com/pJ5d9TJBCv

Foto weergeven

Beantwoorden

Retweeten

Favoriet

Meer

6. 'ED3-nulmeting' door Jan Kuijpers

ED3 staat voor Eisen Duurzaam Digitaal Depot. Het is een toetsingskader voor een e-Depot. Aan de hand van criteria uit ED3 is het e-Depot op zichzelf beoordeeld, alsmede de processen en procedures die hierbij horen. Dit heet 'nulmeting' en is bedoeld om gericht verbeteringen aan te brengen. Het Noord-Hollands Archief doet deze meting periodiek en laat dit door een externe partij uitvoeren om er zeker van te zijn dat de kwaliteit hoog blijft. Jan legde een aantal meerkeuzevragen voor over bepaalde criteria uit het ED3 en de discussie kwam op gang. Het ging over bijvoorbeeld:

- De beheerorganisatie beschikt voor het opnemen en registreren van de beheerinformatie bij de brongegevens over een beschreven procedure en documenteert de uitvoering daarvan.
- De beheerorganisatie beschikt over actuele en geldige contracten/overeenkomsten met de zorgdrager(s) aangaande het opnemen, bewaren en beschikbaar stellen van digitale archiefbescheiden.
- De beheerorganisatie beschikt ten aanzien van de bewaaromgeving over een actuele beschrijving van de ICT-architectuur.

De criteria van ED3 zijn soms moeilijk te interpreteren. De nulmeting leidde tot verhelderende gesprekken tussen het Nationaal Archief en het Noord-Hollands Archief. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden is bij de inrichting van een beheersysteem van belang. Immers, het gaat niet alleen om een systeem; het gaat ook om de processen en procedures eromheen.

Tot slot geeft Jan aan dat er in de ED3 nog geen criteria voor vernietiging zijn opgenomen. Deze criteria zijn wel heel belangrijk als het proces van uitplaatsing voor aangesloten overheidsorganisaties wordt gerealiseerd. Het Noord-Hollands Archief gaat met deze vraag aan de slag.

7. Vragen door Klaartje Pompe, hoofd archief- en collectiebeheer, Noord-Hollands Archief

De voorgaande presentaties hebben veel vragen doen opkomen. Vragen die werden gesteld, waren:

Vraag: "Gaat de ontwikkeling niet te snel? De ontwikkeling van het e-Depot is nog in volle gang. Moeten we niet wachten tot het e-Depot ontwikkeld is?" (Peter Groot, Milieudienst IJmond)

Antwoord uit de zaal: "Elke gemeente kan nu al stappen zetten. Ook al kom je 'hobbels' tegen, deze zijn nodig voor iedereen om verder te komen. Alle *lessons learned* zijn nodig om een resultaat te bereiken. Dus ga aan de slag en deel je ervaringen!", aldus Jaqueline Slats van Archief2020.

Vraag: "Waarom denken we nog steeds dat archiefmateriaal na twintig jaar pas mag worden overgebracht? In de Archiefwet staat dat het uiterlijk na twintig jaar moet worden overgebracht,

maar het mag ook eerder! Wat zijn jullie meningen hierover?" (Anouk Baving, Archief 2020)

Antwoord uit de zaal: "Twintig jaar is inderdaad formeel. De Gemeente Haarlem heeft besloten eerder te willen overdragen en wil zelfs uitplaatsing. Waarom zou je het bij jezelf houden als je een club hebt in je achtertuin die het beter kan?!" antwoordt Peter van der Ruit, Gemeente Haarlem

Vraag: "Wie behandelt WOB-verzoeken?" (waterschap)

Antwoord uit de zaal: "Dat doen wij als gemeente nog steeds. Dat verandert niet. Wij blijven natuurlijk nog steeds verantwoordelijk voor onze eigen informatie" zegt Peter van der Ruit, Gemeente Haarlem

Vraag: "Hoe zit het eigenlijk met tekenmateriaal en bijvoorbeeld databases; zit opslag van deze informatie in het e-Depot ook in scope van de pilot?" (waterschap)

Antwoord uit de zaal: "Nee, de focus van de pilot is gericht op archiefmateriaal die nu in de DMS-en zit. We moeten ergens mee beginnen. Daarna kunnen we ook andersoortig materiaal bekijken. We willen de pilot niet te groot optuigen, anders wordt het lastig beheersbaar en kom je niet tot resultaat." zegt Peter van der Ruit.

Na de vragen wordt er ingegaan op enkele stellingen, zoals:

- "Het is dé kans op samenwerking tussen archiefdiensten en zorgdragers"
- "Leuk, maar dan ook openbaar toegankelijk!"
- "Het ontzorgt mijn organisatie"
- "Waarom niet één groot, landelijk e-Depot?"
- "Hoe groot is de betrouwbaarheid van de conserveringsmethodiek?"

8. Afsluiting door Lieuwe Zoodsma, directeur Noord-Hollands Archief

Lieuwe sluit de bijeenkomst af. Hij benadrukt het belang van het delen van alle bevindingen op het gebied van het vormen van een digitaal archief. Het Noord-Hollands Archief is niet de enige die hiermee bezig is. De overgang naar digitaal is een natuurlijke beweging. Alle stappen die hierin worden gezet door andere partijen zijn welkom en belangrijk. Het delen van informatie en het leren van elkaar is hierbij van belang.

Foto: Paul Maessen

Voorafgaand aan deze bijeenkomst hebben de deelnemers de volgende vragen beantwoord:

Bij het, vóór formele overbrenging, uitbesteden van het beheer van digitaal archiefbescheiden aan een archiefinstelling:

- 1) Heb ik de volgende vraag:.....
- 2) Zie ik het volgende risico:.....
- 3) Zie ik de volgende voordeel:....
- 4) Heb ik de volgende mening:....

De antwoorden op deze vragen hebben als input gediend voor onze FAQ's die binnenkort op de site van het e-Depot worden geplaatst en om het programma van deze bijeenkomst op te stellen.